

Metodické poznámky

Tabulky v pramenných dílech obsahují údaje za republiku (protektorát Čechy a Morava), kraje, okresy (soudní, správní) a vybrané obce (města). Od roku 1919 do roku 1927 nebyl výběr měst, za které byly uvedeny údaje, blíže specifikován. Od roku 1928 do roku 1973 bylo uvedeno, že se jedná o města nad 10 000 obyvatel (v některých letech od roku 1960 je navíc uvedeno, že jsou zahrnuta okresní města). Od roku 1974 do roku 1985 byla uvedená města označena jako vybraná města a od roku 1986 nemají uvedená města žádné vysvětlující označení. Od roku 1992 je výběr měst odvozen od působnosti příslušného úřadu (městského národního výboru, městského nebo magistrátního úřadu).

Za města, která jsou v pramenném díle uváděna až po roce 1971, jsou zde doplněny od uvedeného roku údaje, které má ČSÚ k dispozici v databázi pohybu obyvatelstva za každou obec, tj. živě narození, zemřelí, přirození přírůstek, přistěhovalí, vystěhovalí, přírůstek stěhováním, celkový přírůstek a stav k 31.12.

Města jsou řazena jednak dle krajů, jednak abecedně podle nynějších názvů. Pokud došlo v uvedeném období ke změně názvu, je změna uvedena. Údaje za města jsou vždy v územním vymezení platném v příslušném roce.

Údaje, které jsou k dispozici za období *do roku 1948* a *od roku 1949*, nejsou zcela shodné a proto jsou uváděny ve dvou samostatných tabulkách.

V následujících městech došlo ve sledovaném období k připojení dříve samostatně sledovaných obcí (měst) a tato připojená města jsou zde uváděna samostatně s údaji za město, do kterého byla začleněna. V případě Ostravy a Frýdku-Místku došlo při spojení dříve samostatně sledovaných obcí (měst) ke vzniku nově pojmenovaného města (nejednalo se tedy o pouhou změnu názvu města). V případě Frýdku-Místku nebyl vznik nového názvu časově shodný se spojením měst.

Děčín

Za roky 1919 až 1937 jsou uvedeny údaje za Podmokly. Za roky 1945 až 1948 jsou Podmokly částí obce Děčín-Podmokly, od roku 1949 částí obce Děčín.

Frýdek-Místek

V pramenném díle za rok 1919 nejsou údaje ani za Frýdek, ani za Místek. V období roků 1920 až 1942 jsou uvedeny údaje jen za Frýdek. Od roku 1943 jsou již trvale uváděny souhrnné údaje za Frýdek a Místek a to za roky 1943 a 1944 pod názvem Frýdek, za roky 1945 až 1949 pod názvem Frýdek-Místek, za roky 1950 - 1954 pod názvem Místek a od roku 1955 do nynějška pod názvem Frýdek-Místek.

Karlovy Vary

Za roky 1919 až 1920 a 1931 až 1937 jsou uvedeny údaje za Rybáře. Za okupace byly Rybáře částí obce Karlovy Vary. Po válce byly samostatné, ale v pramenném díle údaje za ně uvedeny nebyly. Od roku 1948 jsou Rybáře částí obce Karlovy Vary, ale z údajů v pramenném díle není možné jednoznačně zjistit, zda byly zahrnuty do údajů za obec Karlovy Vary již za rok 1947 (pravděpodobně ano).

Kladno

Za roky 1919 až 1940 jsou uvedeny údaje za Kročehlavy. Od roku 1941 byly Kročehlavy částí obce Kladno. Po válce byly samostatné, ale v pramenném díle údaje za ně uvedeny nebyly. Od roku 1948 jsou Kročehlavy částí obce Kladno, ale z údajů v pramenném díle není možné jednoznačně zjistit, zda byly zahrnuty do údajů za obec Kladno již za rok 1947 (pravděpodobně ano).

Ostrava

Za roky 1919 až 1944 jsou uváděna jako samostatná města současné části Ostravy a to za roky 1919 až 1920 Mariánské Hory, Moravská Ostrava, Přívoz, Slezská Ostrava, Vítkovice, za roky 1921 až 1924 navíc ještě město Zábřeh nad Odrou, za roky 1925 až 1940 Moravská Ostrava a Slezská Ostrava, za roky 1941 až 1944 jen Moravská Ostrava. Teprve od roku 1945 je uveden dosavadní název města Ostrava. Za roky 1919 až 1944 je v této publikaci uveden souhrn za uvedená samostatná města pod názvem Ostrava, i když město tohoto jména ve zmíněném období neexistovalo. Nejedná se přitom o přepočtení na současné územní vymezení města Ostravy, ale jen o součet za publikované údaje tehdejších samostatných měst. Za roky 1955 a 1956 jsou uvedeny údaje za Porubu. Od roku 1957 je Poruba částí obce Ostrava.

Praha

Za roky 1960 až 1967 jsou uvedeny údaje za Modřany. Od roku 1968 jsou Modřany částí obce Praha.

Teplice (za roky 1919-1948 Teplice-Šanov)

Za roky 1919 až 1937 a 1945 až 1946 jsou uvedeny údaje za Trnovany. Za okupace byly Trnovany částí obce Teplice-Šanov. Po válce byly samostatné a v pramenném díle byly za ně uvedeny údaje za roky 1945 a 1946. Od roku 1948 jsou Trnovany částí obce Teplice-Šanov.

Za roky 1919-1942 není v pramenných dílech uveden střední stav obyvatelstva. Uvedeny jsou však relativní údaje vypočtené z údajů o počtech sňatků, rozvodů, narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku vztahované k počtu obyvatel. Z jednotlivých uvedených relativních údajů byly vypočteny údaje o přibližném počtu obyvatel a následně vypočten průměr z těchto přibližných počtů obyvatel vypočtených z jednotlivých relativních ukazatelů pro příslušné město a příslušný rok. Vypočtený průměrný střední stav je uveden v této publikaci. Zároveň je zde uvedena i průměrná odchylka vyjadřující aritmetický průměr absolutních odchylek jednotlivých vypočtených hodnot od průměru vypočteného za příslušný rok z těchto jednotlivých hodnot středního stavu. (Do výpočtu průměru nebyly zahrnuty dílčí hodnoty výrazněji se odlišující od ostatních vypočtených hodnot, které signalizují možnou chybu tisku v pramenném díle.)

Kromě údajů o přirozeném a migračním pohybu obyvatelstva jsou v pramenných dílech v uváděny údaje o počtech sňatků, rozvodů a potratů. Údaje o počtu sňatků jsou za celé sledované období. Údaje o počtech rozvodů (a rozluk) jsou uváděny za období roků 1919-1927. V dalších letech údaje o rozvodech uvedeny nejsou, znovu byly uváděny od roku 1950 (za Brno, Prahu, Ostravu a Plzeň již od roku 1949). Od roku 1971 jsou v pramenných dílech publikovány údaje o počtu potratů, přičemž z celkového počtu jsou v období roků 1971 až 1986 publikovány údaje za umělá přerušování těhotenství na žádost a od roku 1987 za umělá přerušování těhotenství.

Podrobnější metodické pokyny k jednotlivým ukazatelům jsou v příslušných pramenných dílech.

Za roky 1945 a 1946 jsou zde, shodně s pramennými díly, uvedeny dvojí údaje a to samostatně za obyvatelstvo bez obyvatel německé národnosti a samostatně za obyvatelstvo německé národnosti.

Proloženým písmem jsou označeny údaje, které nejsou přímo uvedeny v pramenných dílech, ale byly z jiných údajů pramenných děl vypočteny.

Použité značky v tabulkách:

Pomlčka (-) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Písmeno (x) na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.